

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉS

Egy évre — — — — — kr.
Félévre — — — — — kr.
Negyedévre — — — — — kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 ft.

Felölős szerkesztő:
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Anyagi érdekeink.

A hon atyái ismét összeültek a Sándor utcai szinkörben, hogy lejátszák utolsó felvonását azon szemkápráztató darabnak, mely immár 30 év óta bénítólag hat a nemzet életre, a legkeserűbb tragikum erejével nyer kifejezést a felforgatott jogrend, az aláásott erkölcsi és gazdasági viszonyok jelenségeiben.

Feszült várakozással néztünk az utolsó ülészak megnyitása elé, nem azért mintha sanyaru kormányunk erejétől valami nagyobb szerű alkotást reméltünk volna, hanem azon hitben, hogy az immár végvonnaglásban szenvedő kabinet őszintébben fog megnyilatkozni nemzetének, miként a haldokló, ki utolsó perezeiben leplezetlenül tárja fel szivét a környezet előtt.

És ime e hitben is mily keserűen csalatkozánk!... A pénzügyminiszternek kellett számot adni gazdasági, államháztartási viszonyainkról, s a jövő évi költségvetés kapcsán teljes világításban tüntetni fel a kormány álláspontját, melyet a kiigyezési tárgyalások alatt elfoglalt, s előterjeszteni a kivivott ered-

ményeket, melyekre immár megalkudott.

És a miniszter a helyett hogy elosztatta volna a kételyeket, még sűrűbbre fonta a tájékozatlanság fátyolát, — a Bánffy kormány hagyományos eljárásához mérten véka alá rejtette kinteljes működésének sikereit, melyeket közszemlére kellett volna tenni, ha csakugyan érdemesek a siker nevezetre, s a közvélemény elismerésére méltók.

Amde nagyon jól tudták ők, mit cselekszenek. Tudják, hogy nincs ott látni való, ami a nemzet érdekeinek megvédése mellett tenne bizonyosságot. Gazdasági javaink elalkuvása, az osztrák érdekek előretolása, a jogainkról való lemondás képezik a kormány működésének gyászos eredményét.

Minden egyes kérdésnél a visszaesés szomorú jelenségeire bukkanunk, melyek révén milliók fognak vándorolni nemzetünk rovására az osztrák zsebekbe.

A szesz törvény módosítása, díj-szabás tekintetében Ausztria igényeihez való alkalmazkodás, a vámtarifának mezőgazdasági érdekeinkhez mért megváltoztatásáról való lemondás, a hiu ígért elfogadása,

hogy Ausztria majd le fogja szállítani az évtizedek óta sérelmes tiroli vámokat, az osztrák sóbánya-jegyek beváltása mind oly tételek, — melyek míg egyrészt a meghunyászkodás félreismerhetlen bélyegét hordják magukon, másrészt hazánk különben is szomorú sorsra jutott gazdasági és pénzügyi viszonyainak teljes megrendítését, — az anyagi bukást fogják előidézni.

És ezt oly hidegvérrel, mondhatni saját nemzete ellen intézett merénylettel követi el a liberalis kormány, hogy minden jó érzésű s gondolkodni tudó hazafi aggodalommal kérdi: Quousque tandem!..

Ami pedig a múlt évi zárlatot s a jövő költségvetését illeti, az az államférfiúi komolyságnak valóban karrikaturája. — Egész ezinismussal mondja el pénzügyminiszterünk, — hogy a 95-ik év zárlata 12 millió forinttal kedvezőbb az előbbinél, de jó lesz hozzátenni, hogy ez a fölösleg a szegény nép véréből az adóprés megszorításának mekkora mértékével lett kisajtolva.

Vagy talán azt hiszi a pénzügyminiszter, hogy elfeledkeztünk az állami javak elkótyavetyéléséről vagy nincs tudomásunk arról, hogy a

TÁRCZA.

László főherceg emlékezete.

Rövid időn vége lévén sok időt töltött be; mert kedves volt Istennek az ő lelke, azért sietett őt kivinni a gonoszság közül. A bölcsesség könyve IV. fejezet.

Egy éve annak, hogy László főherceg tiszta, angyali lelke elhagyta a porhüvelys szebb, boldogabb hazába költözött. Egy év elég hosszú idő, de arra nagyon rövid, hogy oly kedves alakot, mint László főherceg volt, el tudjuk felejteni. Ha egy agg férfi hal meg bármennyire szeretünk is őt, lelkünk le-
esilapodik, mert látjuk, tudjuk, hogy ez a természet rendes menete: a növény csirázik, kihajt, virágozik, gyümölcsöt terem s végre elhervad. Minden elenyészik, miután rendeltetését betöltötte. Ehhez már hozzá szoktunk, mert naponként látjuk, tapasztaljuk. De ha ifju élet mulik ki hirtelen, mely ezéjét még nem érte el, az oly fájdalmas rázkodtatást okoz a lélekben, hogy nyomai évek múlva sem enyésznek el.

S ép azért nem felejtettük; nem tudtuk őt elfelejteni. Nem pedig azért is, mert

ő egy gyönyörű eszmének, egy szép ideának megtestesülése, valóra váléja volt. Benne összpontosult mindaz, a mi után az emberek általában vágyani szoktak; gazdagság, rang, szépség, népszerűség, mély értelem, megható lelki gyöngédség, ritka szivnemesség. Gazdag volt mint kevesen e hazában, főhercegi ranggal bírt, szép volt mint Apolló, kedves mint Adonis népszerűség tekintetében minden hasonkorut felülmúlt. Tudásvágya, gyermek korában szétszedeté vele játékszereit, hogy azoknak szerkezetét megismerje s azután önmaga hasonlókat sőt jobbakat tervezessen. Szivnemessége, szülei s testvérei iránti gyöngéd figyelme, az emberek iránti szorotete a könyvekig megindítja azt, ki életrajzát olvassa. Minden természeti erény, mely az embert emberré teszi a mennyire egy husz éves ifjában lehetséges, feltalálható volt ő benne. De ő ennél is több: ő vallásos volt. Fenséges atyjának óhaja, hogy vallásos és magyar legyen, a legszebben valósult meg. Soha egy vasárnap vagy ünnep nem múlt el a nélkül, hogy misét ne hallgatott volna. Minden hónapban gyönt és áldozott, a napot imával kezdte és imával fejezte be. Valóban szép s követésre méltó élet.

S a milyen volt élete, olyan volt halála.

A szenteknek halálát olvassuk akkép leírva minő az ő halála volt:

Keresztet tartott kezében s mindenkinek odanyújtá, hogy esőkolja meg s kérde: „Ugye ez jó”. Azután fenséges anyjának kezére foná az olvasót mondván: „Ez a Bimmé” s a mellén fekvő keresztre mutatva szólt: Ez meg az enyém.” Utolsó szava a Megváltó Jézus neve volt. E szent névvel, ajakán szállott Jézusához, kit oly gyakran fogadott szivébe a szent áldozáskor.

Ő nincs többé. — Angyali lelke menyeyei örömeit élvez, teste a sz. Zsigmond kriptájában nyugszik, de emléke itt él közöttünk. A kegyelet sok helyen és sokféle alakban örökíti meg feledhetetlen életét. Fiumében esontfájdalmakban szenvedő fiugyermekek részére László kórház épül; a szerencsétlenség helyén kápolna áll s az al esuthi parknak ama helyeit, melyeket az ifju főherceg különösen szeretett és sajátkezüleg ápolt, emlék táblák jelölik. Kis-Jenőn azon utczát, melyen a súlyosan sebesült főherceget átvitték „László főherceg” utczának nevezték el. „Erzsébet apácák” kórházában fekete fátyollal borított emléktábla jelöli, hogy ott szenvedett az ifju főherceg. Strobi Alajos márványban, Benczur remek festményen örökíti meg a kedves, gyermek

hivatalos tisztelgések, diszebedek, színházi diszeladás, a hadsereg diszszemléje és végül rendjelek osztogatása. Királyunk s királynénk ő felségeik jövő évben fogják visszaidni a látogatást, legközelebb pedig Rómánia királyát fogja meglátogatni a felség.

Németország katolikusai szokásos évi közgyűléseket aug. 26—28-án tartották meg Dortmundban. E gyűléseken elhatározták, hogy szabad katolikus főiskolákat alapítsanak, a hitvallásos népiskolai törvény meghozatalát, a tanoncügy törvényes rendezését követelik. Ahrenberg herceg a német gyarmatok misszió-ügyéről, Görz ügyvéd a jubileumi évről beszélt, Lieber dr. a világbéke érdekében a pápa teljes világi szabadságát követelte. Schmitz felsz. püspök az egyház s a társadalom közötti jogviszonyról, Herold képviselő az agrár-kérdésről, Schmitz trieri plebános a papság és a socialis kérdés közötti viszonyról beszéltek. A záró diszgyűlésen dr. Lieber, a centrum-párt egyik vezérszónoka a világbéke érdekében a papság teljes szabadságainak visszaállítását követel.

Vérfürdő. Konstantinápolyban a törökök és keresztény örmények között a mult héten ismét iszonyu vérfürdő volt. Az elnyomott örmények — állítólag az angolok által felbujtogatva — a város különböző pontján dynamitbombákkal, revolverrel s törrel egyszerre kezdték meg az öldöklést, az Ottománbankot bevették, több hivatalnokát legyilkolták s bombákkal nagy pusztítást vittek végbe emberi életben. Erre aztán a mohamedánok kezdték meg az örmények öldöklését. Minden örményt, a kit csak utban találtak, lebunkóztak s válogatott kegyetlenséggel legyilkoltak. Az örmény áldozatok száma felülhaladja a 2000-et. Az európai hatalmak nagykövetei együttesen és komolyan figyelmeztették a szultánt, hogy csináljon gyorsan rendet, mert különben komoly következmények fognak reá hárulni.

Egy város bombázása. Afrika keleti részének fővárosa, Zanzibar, a mely a fűszer-és elefántesont s a rabszolga kereskedés központja, eddig is az angol fenhatóság alatt volt. Hamedbiu Tvaui szultán csak árnyékfejedelelem volt. Most ez meghalt s szultánná jogtalanul Szaid Lalid, az elhunyt nagybátyja tolt fel magát s hogy baj ne legyen, palotájában testőrségével elsáncolta magát. De a baj mégis bekövetkezett. Az angol hadihajók elkezdtek bombázni Zanzibart és a szultánt kibombázták palotájából, a mely lángba borult s benne 200 ember el is pusztult. Most már az angol valószínűleg teljesen véget vet itt az arabok uralmának, a mi a civilizációra azon nagy haszonnal fog lenni, hogy megszünteti itt is a rabszolgakereskedést, az emberiség eme nagy szűgyenfeltjét.

Iredentisták. Az Ausztriához tartozó Triest kikötő városban és Trentinóban van egy nagy olaszpárt, a mely e két várost elakarja szakítani Ausztriától és Olaszországához csatolni. Ezek a titkos lázadók (iredentisták) a király születése napján Triestben három petárdát raktak és pedig kettőt a lakanyába, egyet a hadapródiskolába. A Viacoronevben pedig egy bomba fel is robbant, de nagyobb kár nélkül. Legújabb hír szerint ezek az iredentisták a mi Fiuménkban is mozgolódnak.

A szabadkőművesség ellen. A spanyol konzervatív kormány a szabadkőművességet egész Spanyolországban a legnagyobb szigorúsággal elakarja nyomni. A kormány

azzal vádolja a páholyokat, hogy forradalmi vallásellenes és antidinasztikus politikát üznek és hogy az Antillákon és a Fülöp szigeteken a föderalista mozgalmat támogatják.

Szerkesztői üzenetek.

P. S. Köszönjük szives és nemes fáradozását.

B. K. Csak a jövő számban.

S. J. Megkaptuk, köszönjük. De még nem olvashattuk át.

Cs. V. Örömmel üdvözljük szép és hivatott első beköszöntőjét és kérjük a folytatást. Azonban csak a jövő számban jöhet, mivel lapunk zártakor érkezett.

É. E. Nagyon köszönjük s a minél gyakoribb látogatást kérjük.

A „Laczfalut” bár kiszedve van, már tárgyhalmaz miatt sem közölhetük.

Terményárak.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza — — —	6	60	6	40
Kétszeres — — —	5	40	4	90
Rozs — — —	4	90	4	80
Arpa — — —	3	90	4	—
Zab — — —	4	30	4	25
Tengeri — — —	4	30	4	20
Kása — — —	—	—	—	—
Fehér paszuly — —	5	40	—	—
Tarka „ — — —	4	80	—	—
Szilva — — —	—	—	—	—
„ füstölt — — —	—	—	—	—
Répeze — — —	—	—	—	—
Krumpli zsákja uj —	1	90	—	—
Szalonna — — —	—	—	—	—

Vasuti menetrend.

— Érvényes 1896. május 1-től. —

1. Szatmárról indul:

Debreczenbe: 2:47 7:16 4:00 9:14

Királyházára: 7:25 12:02 6:26 12:21

2. Szatmárra érkezik:

Debreczenből: 7:15 11:47 6:18 9:03

Királyházaról: 7:09 10:24 3:50 9:06

3. Szatmárról N.-Bányára

Indul: 6:43 7:30

Érkezik: 10:03 10:41

4. N.-Bányáról Szatmárra

Indul: 5:45 3:25

Érkezik: 8:56 6:38

Az éjjeli idő (este 6:00-tól reggel 5:00-ig) a perczeket jelző számok aláhuzásával van kitüntetve.

Egy 2 löerejű cséplőgép, szórómalom, vidacs, a hozzá tartozó rostákkal s egy új szecskaavágó 120 frtért eladó Tur-Terebesen

Bodnár Gábor
malom-mesternél.

ÁRJEGYZÉK.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

mészáros és hentes, fris és füstölt husneműek üzletéből.

SZATMÁR, SZÉCHENYI-UTCZA SARKÁN.

1 kilo I. rendű marha hus — —	44	kr.
„ Sertés hus — — —	48	„
„ Borju hus — — —	48	„
„ Bányus hus — — —	—	„
„ Fris disznó zsir — — —	72	„
„ Vastag szalona — — —	60	„
„ Háj zsirnak — — —	60	„
„ Paprikás szalona vékony stráf	72	„
„ Fehér sós szalona táblákba —	64	„
„ Kolozsvári páczolt szalona —	76	„
„ Füstölt szalona táblákba —	68	„
„ Páczolt sonka esonttal —	80	„
„ „ „ esont nélkül —	90	„
„ „ „ kifőve — 1 frt	60	„
„ Fris kolbász bors. ezitr. fokh.	60	„
„ Füstös kolbász fokh. bors. —	80	„
„ Lengyel kolbász — — —	80	„
100 pár finom virsli — —	4	frt
100 drb szalvalád — — —	4	„
100 pár frankfurti tormás —	6	„
1 kilo Máj sajt — — —	80	„
„ Párizsi sajt — — —	80	„
„ Czitromos sajt sült — —	80	„
„ Disznó fej sajt — — —	64	„
1 db. Páczolt marha nyelv —	80	„
1 kilo Tepertő — — —	64	„
„ Vegyes hideg felvágott —	80	„

Tisztelettel

BÖLÖNYI LÁSZLÓ.

9—

ELADÓK

kedvező feltételek mellett.

Az új törvényszéki palota közelében Bercsényi-utca 27. és 29. számu, Várdomb-utca 7. és Diána-utca 4. számu házastelkek.

Ugyszinte 5 drb. egészen új utcza 2 méter magas, befelnyiló felvasalt ablak, valamint több jókarban levő félviselt tokos ablakok.

Értekezhetni lehet Bercsényi-utca 29. szám alatt.

TÓTH ALBERT

25—1

szobafestővel.

kormány az államvasutak szükségleteinek fedezését teljesen elhanyagolta, csak hogy évről évre kedvező zárlatot tudjon felmutatni. És most midőn látja, hogy türethetetlen állapotokat teremtett, a jövő évben beruházási célokra 150 millió forintot fog felvenni, — ami a költségvetésben nincs előirányozva.

A jövőre nézve pedig oly rózsás színben tünteti fel a helyzetet, hogy a ki Magyar-országot csak az ő festéséből ismeri, annak menten el kell hinnie, hogy hazánk a mesebeli királyfinak Eldorádója.

A bevételnek a lehetetlenséggel határos maximumát látja felbugyogni minden jövedelmező forrásból, a kiadások csaknem nullává zsugorodnak össze látnoki szemek előtt, holott bevallottan az újabb kiadások 2 millió szaporodással nehezülnek a jövő év mérlegére.

Mi attól tartunk, hogy a pénzügyminiszter víziói nem fognak teljesedésbe menni. Mert ki vehetné például komolyan, hogy a jövő év vasuti forgalma 1.400.000 forinttal többet fog jövedelmezni, mint most, az ezredéves kiállítás esztendejében.

Ki vehetné komolyan, hogy az ilyen s ezekhez hasonló légből kapott tételek ellensúlyozni fogják a tényleges kiadásokat, melyek elől az államnak a nem épen takarékos gazdálkodási politika mellett kitérni nem lehet. Bizonyára senki.

És akkor mi következik? ... Deficit vagy újabb busás kölesön. Hadd nyögjön az egykor hadverő, büszke magyar, ki előtt hajdan tö-

arczu, de daliás termetű főherceget. A Zsigmond kápolnában van egy gyász miseruha melyben évenként csak egyszer a halál évforduló napján szabad misézni.

És az emlékek, melyeket többnyire az anyai szeretet állít feledhetetlen fiának még mindig gyarapodnak, vigasztalásukra mindazoknak, kik őt szívükben még mindig gyászolják.

* * *

Álljon még itt e kis epizód.

Nagyszombat napján, midőn az egyház Krisztus feltámadásának örömnepét üli, lent voltam a Zsigmond kápolna kriptájában hogy megnézzem a feledhetetlen halottnak koporsóját. Vigasztalólag hatott reám, hogy ép a feltámadás ünnepe volt, mert elgondoltam, hogy a feltámadás, ugyan milyen szép lesz majd, midőn minden rangkülönbség megszűnik, s azok is találkoznak egymással, kik ez életben nagyon távol állottak egymástól.

A diszes érezkoporsó még nem volt a többi koporsók mintájára külső egyszerű vaskoporsóba zárva csak fekete lepéllel volt lefedve s így megláthattuk. A kis epizódot a főújságíró ur mondta el, ki a kriptába kísért: „A megboldogult főherceg még télen is gyakran hallgatott misét a Zsigmond-kápolnában bár ez a leghidegebb templom Budapesten. Egyszer igen korán volt még s roppant hideg volt én is rettentően fáztam az oltárnál. Midőn „Dominus vobiscum“-ra kifordultam, az ifjú főherceg jelentőségteljesen nézett reám s dörzsölte a kezét s én megértettem, hogy azt akarja kifejezni, hogy

rök, tatár meg nem állhatott, s a ki most oly egykedvűen nézi, miként fojtogatja napról napra ez a korhadtt liberalis rendszer.

De még ez mind nem elég! ... Egy szomorú hang emelkedik ki a miniszter előterjesztéseiből, mely az elégtelenség zugó moráját kelti az egész országban. Nem kevesebbet mondott a pénzügyminiszter, mint hogy a kormány a quóta ügyében semminemű álláspontra nem helyezkedett, mivel annak megállapítása a quóta bizottságokra van ruházva. Ez nem kevesebbet jelent, mint azt, hogyha majd a bizottságok megállapodásra jutni nem tudnak, a kormányok ragadják kezökbe a vezetést, s minden bizottság közreműködésének mellőzésével eiverik majd rajtuk a port olyan gyorsan, ahogy csak lehet.

Helyesen mondotta városunk országgyűlési képviselője Ugron Gábor, hogy a kormánynak a nemzet életébe vágó ily fontos kérdésben állásponjtjának lennie kell és ha van, azt ismerni kell a nemzetnek is. Helyesen mondotta, hogy ha a quóta fel fog emeltetni, azért egyedül a kormány felelős, mert tisztán az ő hanyag vagy perfid eljárásának következtése lesz.

Igen is a kormánynak állásponjtjának kell lenni, mely azonos a nemzet érdekeivel, mely nem adja fel a küzdelmet az utolsó pillanatig midőn a jogokat veszélyeztetve látja. A mely kormánynak a nemzet létalappait fenyegető kérdésben állásponjtja nincs, — mondjon le, s adja

siessen egy kiesit a tisztelendő ur, mert nagyon hideg van. Jelentéktelen kis mozzanat ugyan, de igen kedves és jellemző.

Cs. V.

Virág Imre.

— RAJZ A MAGYAR NÉPELETBŐL. —

Ott jár-kei a falu utezáin, torzomborz haja lelóg a vállára, arcának ijesztő vonásait még inkább félelmissé teszi kuszált szakála, durva bajusza. Sötét szemei, mint a nap sugarai oly erősen szurnak. Ijed tőle akire csak ráveti tekintetét. Ruhája toprongy, inge rég levestett róla. Meztőláb, földreszegzett tekintettel barangol ezéltalanul. Hosszu vasszeges botjával kotorja az uteza szemetét. Összeszedi a talált papirosokat és olvas a körülötte ugrádozó pajkos gyermekeknek. De ha valamelyik — Imre legénynek meri szólítani, jaj annak, akit utólér. Addig üti míg ki nem szabadítják a kezei közül. Ilyenkor rendesen leszalad a falu végére és a hol legjobban süt a nap, ott papirosból és szárazkóróból tüzet rak. Mikor legmagasabbra csap a láng, lefekszik mellé hanyatt a nappal szembe. Ha a tűz elalszik, előkapja botját és véresre veri saját kezét. — Ezzel tetted — kiáltja vadul, hogy szinte tajtékzik a szája bele. Majd megindul a falufelé, hogy éhségét csillapítsa. Kéreget. De nem úgy, mint a koldus szokott. Megáll a konyhaajtóba leveszi a kalapját és várakozik, anélkül, hogy szólna egy árva szót is. Ha adnak neki, jó, ha nem adnak, úgy is jó. Még csak megköszönni sem úgy köszöni meg, mint az

át helyét egy másiknak, melynek állásponjtja is, meg tehetsége is lesz egy ország kormányzásához.

Vagy talán azt hiszi, hogy ily módon megtarthatja még kezei közt a hatalmat, ha elárulja nemzetét. Ne ringassa magát ily illúziókban! ... Sőt mi azt hisszük, hogy épen ezzel megadná magának a kegyelemdőfést, de nemzetének is.

Az új rend.

A magyar királyi belügyminiszter 1896. évi február 11-én 7663 szám alatt — mint ismeretes — a következő határozatot hozta: „A latin és görög szertartású katolikus felek házasságából származott gyermekek az 1814. évi október hó 4-én 24034 szám alatt kelt királyi rendelet értelmében nem ükre való tekintet nélkül az apa vallását követik.“

Legközelebb a szatmár-németi királyi törvényszék polgári felebbezési tanácsának 1896. évi augusztus hó 8-án E. 74/1896. szám alatt kelt s azzal ellentétes végzése pedig, mely döntő a kérdéses ügyben, mert felebbezésnek helye nincsen, a következő: E. 74/1896 szám. Kiadvány. Ő Felsőge a Király nevében! A szatmár-németi királyi törvényszék polgári felebbezési tanácsa a szatmári járás főszolgabírójának a nagypelkesi születési anyakönyv második lapjának kiigazítása iránt 203/1896 anyakönyvi számú megkeresése tárgyában a szatmár-németi királyi járásbírósg által 1896. évi július hó 6. napján 10336/96 P. szám alatt hozott végzes ellen Hámon János zajtai róm. kath. lelkész által szóval előterjesztett felfolyamodás folytán az 1896. évi augusztus hó 8. nap-

alamizsnát szokták, csupán azt mondja, — esókolom a kezeit, azzal odább áll. Ha déiben megszólal a harangszó, üvöltve rohan a Dunapartra és a kéregetett kenyér darabokat örülten dobálja a hullámok közé. Ezeket folytatja nap-nap után. Sajnálkozva tekint rá még a koldus is. De nem hiába, mert akit az anyai átok megfog, annak jobb lett volna sohasem születni ...

*

Virág Imre szegény szülők egyetlen gyermeke volt. Mint egyetlen gyermekre a szülői szeretet egész tárháza reá nehezedett és ez okozta balsorsát is.

Még szegény apja is élt, bár napszámmal ugyan, de még is tudtak annyit keresni, hogy Imre fiuk gond nélkül élhetett. Amit kívánt, rögtön megadta neki a szülői szeretet. Ugy járt mindig, hogy még az uraság gyermekei is irigykedtek rája. És ebben telt öröme a két jámbor öregnek. Ölelték, esókolták az ő egyetlen gyermeküket, Imrét. Hanem nem sokáig tartott az így. Mikor szegény Virág bácsit a nagy erdőben ásás közben egy tölgyfa agyonütötte, azonnal megszűnt az uri élet. Szegény Virágné hiába igyekezett, mert egyetlen fiának, Imrének, napról-napra nagyobbak lettek követelményei. Mindig keményebb, hatalmasabb legény lett, úgy hogy utoljára már nem félt senkitől a faluban. Ha beállított a „Kurucz“ esárdába, tüstént kimentek a többi vendégek, mert tudták, hogy Virág Imre nem tűr meg senkit, ha mulat. Jaj volt még a cigánynak is, ha rá nem kezdte a nótáját:

ján befejezett nyilvános előadás alapján az alul kitett napon következő végzést hozott:

A királyi járásbírósnak felfolyamodással megtámadott végzése felhozott s e helyen is felfogadott indokainál fogva és azért hagyatik helyben, mert az anyakönyvvezető az állami anyakönyvek vezetése tárgyában 60000/1895 szám alatt kiadott belügyminiszteri utasítás 57. §-át a fenforgó esetben helyesen alkalmazta, a mennyiben a hivatolt szakasz szerint törvényesen bevett különböző keresztény vallás felekezetéhez tartozó szülőktől származott fiu gyermek atyjának vallására jegyzendő be; mert továbbá az 1894. évi XXXII t. cz. 2. §-a szerint az 1-ső §-han körülírt megegyezés hiánya esetén a gyermekek szülőik vallását nemük szerint követik, a mennyiben az a vallás a bevettek vagy törvényesen elismertek közé tartozik: a törvény s az ennek alapján kiadott belügyminiszteri rendeletben pedig nincs oly intézkedés, hogy a latin és görög szertartású felek házasságából származott gyermekek nemükre való tekintet nélkül követnék az apa vallását.

Szatmárt 1896. évi augusztus hó 8. napján. Pap Kálmán s. k. f. t. elnök, Balog József s. k. előadó. dr. Dezső Kálmán s. k. kir. törvényszéki bíró; Kiadta a satmárnémeti királyi törvényszék polgári felebbezési tanácsa 1896. évi augusztus hó 8. napján. Pap Kálmán a p. f. t. elnöke. Ifj. Jákó Sándor p. f. t. jegyző P. H.

Valóban kellemes állapotok. A dolgok ezen állásában lehetetlen nem foglalkoznom az 1868. évi LIII. t. cz. 13. 14. 15. és 18 §-aival. Az 1868. évi LIII. t. cz. nevezett §-ai szerint a róm. és görög szertartású kath. felek házasságából származott gyermekeknek az 1894. évi XXXII t. cz. 1 és 2. §-át megelőzőleg is nemük szerint a fiúnak az apa

a lánynak pedig az anya vallását kellett volna követni? A régi rend azaz az 1868. évi LIII. t. cz. 13. 14. 15. és 18. §-ai mellett azonban az 1894. évi okt. hó 4-én 230 34. szám alatt kelt királyi rendet érvényesült; a mennyiben széles Magyarországon nincsen eset reá, hogy a latin és görög szertartású kath. felek házasságából származott gyermekek nemük szerint követték volna a szülők vallását, hanem mindenkor és mindenütt az volt a törvényes eljárás, hogy a gyermekek az apa vallását követik a latin és görög szertartású katolikusok egy felekezetet*) képezvén.

Az új rend feladata tehát a latin és görög szertartású katolikus hiveket szétválasztani, a családokba és gyermekekbe a vizálykodás üszkét dobni, hogy az új rend boldogító áldásaiban mindenki részesüljön.

Hogy mennyire felületes a magasztalt új rend, hogy fontos és az egész nemzetre kiható jogszokásokra és törvényes eljárásokra nem fordítottak semmi figyelmet az új reud törvényes alkotói ekklatáns példa a közölt kir. törvényszéki végzés.

A belügyminiszter 7663. szám alatt kelt határozata egyes esetben a bírót nem vezetheti a törvény alkalmazásában; a törvényszéki bírót a törvény rideg betűi kell, hogy vezessék valamely ügy eldöntésében; az új 1894. évi XXXII. t. cz. kivételt nem ismer a törvényesen bevett és elismert felekezetek között; a róm. katolikusok után mint külön felekezet a görög katolikusok szerepelnek; tehát a törvényszék a jelen ügyben helyesen alkalmazta ellenem a törvény rideg betűit.

*) A kath. vallás tévesen nevezetik a törvényben felekezetnek; mert e szó, etymológiála szerint csak oly hitvallást jelölhet, a mely egy már meglévőől elszakadt, a kath. vallás azonban a törzs, s a többi ker felekezet a tőle olvált ágak.

Szerk.

Virág Imre pedig kerdájkot csinált és rákiállt a czigányra:

Hallod pajtás, hogy mit füttyöl a rigó,
Besorozott engem a szolgabíró,
Az Isten is katonának teremtett,
Az a hunczut pap is annak keresztelt.

Visszament a csárdába és mulatott reggelig. Másnap elvitték katonának. Ott aztán megfordult a türös Virág Imrével a világ. Hiába mondta a káplárnak, hogy egyetlenfi, csak egy oldalba lökte a puskatussal, mint a másikat, ha nem vágta ki elég keményen a lábát. Hiába mondta, hogy ez vagyok, az vagyok, mert bizony el kellett surolnia a csájkáját és meg kellett tisztítania még a köpenyeg gombokat is akár tetszett, akár nem. Az ilyen dolgok eztán nagyon elkészerítették az egyetlenfit — úgy annyira, hogy megszökött. Dehát hiába. A katonák rákadtak és még rosszabbra fordult a sorsa. Egy félesztendei szigorított fogságra ítélték. Teljesen elzárva mindenkitől, sötét, dohos pinczében töltötte hosszú büntetését. Ekkor érlelődött meg agyában az a gondolat, hogy szegény anyját ő kergette a halálba. Mindig mélyebben és mélyebben vésődött szívébe vétkes tette. A sötét magányban rémeket látott. Képelete folyton zaklatta és mikor büntetésének ideje letelt, megőrült.

A katonák kiszuperálták és szélnek eresztették. Három esztendő mulva került vissza szülőfalujába. Azóta mindig rajta az anyai átok.

Soóky István.

Mire fog ez vezetni? Mindenre inkább csak a kormány által nagyban hirdetett vallási békére nem.

Ha eddig békében és testvéri szeretetben megélték egymás mellett a latin és görög szertartású kath. lelkészek, az új rend áldásai kell hogy szétbontsák erőszakkal a baráti köteléket; hiszen hivatalbeli kötelessége minden lelkésznek hivatásában nyilván tartani és az egyház kegyzsereiben részesíteni.

Az új rend tehát nem hogy a konfliktusokat szüntetné meg, de mesterségesen teremt új ellentéteket.

Hámon János
zajtai plebános.

Az adóelengedések.

Törvényeink értelmében az elemi csapásokkal sújtott gazdának adóelengedésre van joga. Alább adjuk a Bor. Lap. nyomán az erre vonatkozó tudnivalókat.

A közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. t. cz. 49. §. értelmében az elemi csapások által okozott károk rendkívüli esetekben adóelengedésnek van helye.

Ily elemi csapás a szőlőre nézve a fagy és jégeső.

E károk a községnél irásban jelentendők be. Még pedig a károsodott földrészt tulajdonosa, vagy ha e tulajdonosok többen vannak, két megbizottjuk által; a kárfelvételre szükséges nyomtatványok ivenkint 2 krral számított árának esatolása mellett.

A bejelentésnek a káreset megtörténtétől számított 8 nap alatt kell megtörténnie,

A mint a káreset a községi elüljárásánál bejelentetett, ezen bejelentéstől számított 3 nap alatt, községekben a községi bíró, a jegyző közreműködésével két esküdt által, városokban a polgármester egy városi tanácsnok által a helyszínen szemlejegyzőkönyvet vétet fel, melyben meghatároztatik az elemi csapás természeti minősége és felsoroltnak mindazon dülök és helyrajzi számok, melyekben a termés károsult.

E jegyzőkönyvet, a kárjelentést, a nyomtatványokra lefizetett összeget a községi bíró (városi polgármester) a pénzügyigazgatóság-hoz azonnal beküldi (lásd 1887. évi 30,384. sz. p. ü. min. rend. „Pénz. Közl.” 1887. évi 21. sz.)

A bejelentett elemi kárt a helyszínére kiküldött bizottság veszi fel. Ennek elnöke a pénzügyigazgatóság kiküldötte; egy helybeli szakértő beesüs és a városi tanács vagy a törvényhatósági bizottság két tagja.

E bizottság munkálata alapján engedi el első fokban a pénzügyigazgató az adót.

Adóelengedésnek $\frac{1}{4}$ — $\frac{2}{3}$ vagy egészben van helye.

A mint a községi elüljárás az adóhivataltól az adó elengedésére vonatkozó értesítést megkapta, azt 14 nap alatt az adófőkönyvbe és az adózók könyvecskéjébe beírni tartozik.

Ez az adóelengedés ellen a „közigazgatási bizottsághoz” 15 nap alatt a pénzügyi igazgatónál; a másodfoku végzés ellen pedig a „pénzügyi közigazgatási bírósághoz” 30 nap alatt a közigazgatási bizottság elnökénél lehet fellebbezni.

Ismerve a vidéki viszonyokat, meg vagyunk róla győződve, hogy a gazdák legnagyobb része elmulasztotta a káresetet a kitűzött 8 napon belül bejelenteni.

Tegyük meg sürgősen mielőbb.

Egy gyermeke vagyok én az apámnak,
Nem engedek soha senki fiának.
Álljon elém, aki legény, ha akar,
Mogmutatom mire képes a magyar...

De nem tartott ez így sokáig, eljött a regruta idő. Virág Imrét katonának sorozták. Nagyon elkészerítette, hogy el kell hagyni a falut. Hanemhát a katonák nem sokat törődtek vele. Még a falubeliek is örültek, hogy megszabadulnak a — Falurosszától. — Csak szegény öreg édes anyja, az siratta egyetlen gyermekét. Ki is akarta menteni a katonáskodás alól, de azt mondták a község elüljárói, hogy ilyen hetyke, verekedő legényt jó lesz ránczba szedetni és így hiába volt minden rimázkodása...

Azért Imre nem jobb, de sokkal rosszabb lett. Szegény anyjának kapálással keresett keserves krajczárjait mind a Jakab zsidó koresmájába hordta.

Végre elérkezett a rukkolás ideje. Virág Imre javában mulatott a „Kurucz” csárdában, midőn egyszerre csak félre verik a harangokat. Szalad mindenki a rövidutezára.. hát a szegény Virágné sir, jajgat, tépi a haját ijedtében, ég a feje fölött a ház. — Hivják a fiamat — kiálltja tompa hangon mert a füst már fojtogatni kezdte. Egy suhancz gyerek el is szaladt a csárdába, de Virág Imre azt felelte — akkor megyek, ha akarok, most mulatok. — Azzal intett a czigányoknak és megindult zeneszóval hazafelé. Mikorra a ház elébe ért, akkor vették ki anyját az ablakon a szomszédok, Csupán annyit mondott: „Verje meg az Isten”... többet nem szólhatott, mert meghalt sebeibe.

Ez a 8 napi határidő csak miniszteri rendeleten és nem törvényen alapszik.

Magánosok, községek, gazdasági egyesületek, forduljanak a lebotó gyorsan a pénzügyi és támogatásért a földművelési miniszterhez, hogy intézkedjenek, miszerint tekintettel az országos csapásra, részesítsék a gazdákat adókedvezményben, a késői bejelentések daczára is.

Sőt mi csak természetesnek találunk, ha a kormány ebben az irányban a maga inicitivájából is intézkednék.

Helyi hírek.

— **Kitüntetés.** Ő felsége Boros Bálint volt országgyűlési képviselő s városunk törvényhatósági bizottsági tagjának, a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a III-ik osztályú vaskorona rendet díjmentesen adományozta. A „Társaskör”, melynek az ünnepektől régi idő óta buzgó elnöke, Antal Dániel alelnök vezetése alatt küldöttségileg tisztelgett a kitüntetésben részesült férfinál, ki a meghatottság félreismerhetlen jelei között mondott köszönetet. Mi is szívesen csatlakozunk tisztelői sorába. Kétségtől megérdemelte ő a kormány figyelmét, melynek évek hosszú során keresztül támogatója volt, de megérdemli azt is, hogy kalapot emeljen előtte városunk minden polgára, mert városunk érdekeinek mindig buzgó harcosa volt. Keresték legyen bár fel egyesek vagy testületek, Boros Bálint soha sem bocsátotta el őket vigasztalás nélkül, hanem ügyök érdekében sorompóba lépett, s kinek-kinek során a legnagyobb jó akarattal s fáradhatatlan utánjárással törekedett segíteni. Jellemének ez a momentuma készlet min ket arra, hogy meghajoljunk érdemei előtt, s a nyert kitüntetéshez szívesen gratuláljunk.

— **Tanítói eskütétel.** Az újabban megválasztott róm. kath. elemi iskolai tanító B. o. d. n. r. Alajos f. hó 5-én tette le a székesegyházban J. a. n. d. r. i. c. s. János apátplebános kezeibe a hivatalos esküt. Mely alkalommal az apát ur szép beszédet intézett a tanítói kar ezen új tagjához, fejtegetvén ama fontos és szép feladatot, mely reá várakozik, s intvén őt köteleimnek buzgó teljesítésére.

— **Hymen.** Zsiga Margit győri tanítónőképző tanárnő, Zsiga Miklós alügyészünk leánya f. hó 17-én tartja esküvőjét Dorner Gyula rábaszabályozási mérnökkel. — Majoros Károly a helybeli kir. kath. főgymn. tanára a napokban jegyezte el Pollák Julia kisasszonyt, Pollák Ferencz főerdész leányát Hainburgban. — Moldován László fiatal kereskedő szombaton esküdtött örök hűséget Kabai József tekintélyes polgár leányának, Juliskának.

— **Tegnap,** kisasszony napján hétköznapi buzgalommal szorgoskodtak a róm. kath. plebánia építésén a kath. hívek nagy megbotránkozására, s esudálkozására mindazoknak, kik legalább is homályos sejtélemmel bírtak a felől, hogy a kath. egyház e napon kiváló ünnepet ül. Nem tudjuk elképzelni, mi vezette a munkavezetőséget ezen meg gondolatlan lépésre, a jó akarat hiányát nem kívánjuk ugyan feltételezni, ne bármi legyen is az ok, maga a tény skandalozus baklövés.

— **A debreczeni lövész-társulat** f. hó 5-én és 6-án tartott díjlövészetén lövészegyletünk

kebeléből Berky Dezső, Páskuj Imre és Tom-bory Virgil vettek részt. Lövészeink ez alkalommal is kitétek magukért, mert mind a hárman szép díjakat hoztak haza.

— **A szatmári kir. kath. főgymnasiumban** a beiratások f. hó 1., 2., 3. napjain történtek. Beiratkozott az I. osztályba 92 tanuló, a II. o.-ba 80, a III. o.-ba 75, a IV-ikbe 52, az V-be 36, a VI-ba 33, a VII-be 33, a VIII-ba 17, összesen 418 nyilvános tanuló. A III. osztálynak már évek óta mutatkozó nagy látogatottsága folytán szükségessé vált ezen osztálynak is kétféle osztása s így már az első 3 osztály párhuzamosítva van. Ez újabb párhuzamosítás következtében a gymnasium tanári kara egy, esetleg két taggal is fog erősödni.

— **A Homoród csatorna** ügyében városunk részéről menesztett küldöttség, melynek tagjai a polgármester vezetése alatt a tiszti ügyész, a városi főmérnök, Boros Bálint, dr. Fejes István és Fogarassy Sándor voltak, — a napokban tisztelgett a kereskedelmi miniszternél, ki a küldöttség tagjait városunk iránti jóindulatáról biztosította, s megígérte, hogy a helyszíni szemle megejtése céljából legközelebb szakértőt küld ki, s a kérdéses ügyet a város érdekeinek megóvásával fogja elintézni.

— **A társaskör** választmánya f. hó 4-én tartott ülésében elhatározta, hogy Bartók Lajos által készített „Faluháza előtt” című olajfestményt, mely a feloszott ifjusági kör tulajdonát képezi, s melyet ez 130 frtért hajlandó átengedni, — ajánlani fogja megvételre a közgyűlésnek.

— **A törvénykezési** palota építése lassan halad a kívánt cél felé. Igaz, hogy impozáns az épület, nagy munkaerővel kell ott dolgozni, de a vállalkozónak e körülményekkel már eleve számolnia kellett. Ha így iparkodnak továbbra is, lehetetlenség, hogy az eszések beállta előtt, a kitűzött időre tető alá jöjjön. Pedig mint tudjuk, a város már legközelebb felveszi az állam részére megszavazott 200 ezer forint kölcsönt. Jó volna kissé az építkezés gyorsítására is figyelemmel lenni.

— **A löversenyre,** mely tudvalevőleg f. hó 29-én tartatik meg városunkban, nagyban folynak az előkészületek. Előreláthatólag értékes versenydíjakért fog folyni a küzdelem, melyek között bizonyára előkelő helyet fog elfoglalni az „Asszonyosságok díja”, mely Szatmár megye és a város hölgyeinek áldozatkészségéről teendő bizonyosságot. A gyűjtés már megindult.

— **Honvédzászlóaljunk** az idej igen terhes hadgyakorlatot Csapon kezdte meg és folytonos gyakorlatmenetekben, Ungváron, Szobránczon és Gálszécsen át jutva, jelenleg Bernátfalván az ugynevezett hernádi apró falvakban van elhelyezve. A zászlóalj, a mádi Kovács parancsnoksága alatt a közös hadseregbeliekkel együtt végzett nagy zárógyakorlatok után f. hó 13-án érkezik vissza vasuton állomási helyére.

— **A kereskedő tanonciskolába** való beiratkozás szept. 11-én pénteken d. u. 2 órakor és 13-án vasárnap d. u. 3 órakor lesz. Ugyanezen időben jelenjenek meg az iskola helyiségében (a kir. kath. főgymnasiumban) azon tanoncok, a kik egy vagy két tárgyból buktak a múlt tanév végén és javító vizsgálatot tehetnek. A tanoncok a beiratáshoz bizonyítvánnyal és keresztlevéllal vagy születési bizonyítvánnyal tartoznak

megjelenni. Figyelmeztetnek azon főnökök, kiknek kereskedésében akár csak próbaidőre is tanoncok vannak, őket beiratkozás végett az említett napokon felküldeni el ne mulaszták; ellenkező esetben a hatóságtól megküldött lajstrom szerint a meg nem jelenők főnökei a kapitányságnál bejelentetnek. A tanév f. hó 14-én hétfőn d. u. 5 órakor veszi kezdetét, a mikor is minden bejegyzett tanuló tartozik a kir. kath. főgymn. I. A. osztályában megjeleni. Tandíjat nem kell a tanoncoknak magukkal hozniok. A tanrend a hírlapokban közzé lesz téve. Dr. Fodor Gyula, igazgató.

— **Hirdetmény.** Az általános jövedelmi pótdadó kivétési lajstromok az 1883. évi 44. törv. 16. § ai értelmében a városi adóhivatal helyiségében f. évi szeptember hó 6-ától 8 egymásután következő napon nyilvános közszemlére lesznek kitéve, miről a t. adókötelesek oly felhívással értesítetnek, hogy a téves kivetés ellen azon adózók, kik a kivétési lajstromban tárgyalt adó nemmel mára mult — előző évben megróva voltak, — a kivétési lajstrom közszemlére tételének napját, — b) azon adózók ellenben kik a kivétési lajstromban megállapított adóval a kivetés évében — jelen évében — első ízben rovatnak meg, — első tartozásuknak az adó könyvecskébe történt bejegyzését követő naptól számított 15 nap alatt a törvényhatóság közigazgatási bizottságához czimezve a n. károlyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz folyamodhatnak. Szatmárt, 1896. szept. 2-án. Novák Lajos főszámvevő.

— **Kiállítási sorsjáték.** A kiállítási igazgatóság tárgysorsjátékot rendezett, melynek jövedelméből 80% a hazai ipar segélyezésére fordítatik. A játékterv szerint 19. 848 kiváló műzslést mutató ipari, illetőleg háziipari tárgy sorsoltatik ki, 160.000 korona összértékben. A főnyeremény 20.000 koronával van előirányozva. Van még 10.000, 6000, 2000, 1000, 400, 200, 100, 10 stb. korona nyeremény, melyek közül az első tizenhárom nyereménytárgy értékét a nyerő 20% levonás mellett készpénzben is átveheti. A húzás a m. kir. lottóigazgatóság közbenjárásával f. é. október hó 1-én fog megtartatni, s egy sorsjegynek az ára 40 fillér (20 kr.) Ezen sorsjáték, tekintve annak nemes célját, valamint a húzás által nyújtandó előnyöket, a mennyiben a befolyó összegnek 80%-a a játszóközönségnek visszaadatik, a támogatásra kétségen kívül igen érdemes.

— **Emberi testrészek szállítása postán.** A belügyminiszter körrendeletben tudatja a törvényhatóságokkal, miszerint a jövőre nézve megengedte, hogy hullarészek, valamint az emberi testrészből származó váladékok és folyadékok postán is szállíthatók, de azon esetben, hogy az a vizsgálat bünyügyi célból vagy hivatali tevékenység miatt szükséges. A szállításra nézve azonban rendkívül szigorú eljárást ír elő a miniszter.

— **Hirdetmény.** Az ebtartási szabályrendelet 2. §-a alapján felhívom az ebtulajdonosokat, hogy az 1897. évben ebadó köteles kutyáikról, a rendőrtizedesek által egyidejűleg kiosztott bejelentési lapokon a bejelentést a kapitányi hivatalnál Kiss József és Hajdu Károly rendőrtiszteknél (Szatmárhegyen Szücs Gyula alkaptánynál) f. évi szeptember hó 15. napjáig, 1—100 koronáig terjedhető pénzbüntetés terhe alatt megtenni sziveskedjenek. Szatmárt, 1896. augusztus 30-án. Kiss Gedeon főkapitány.

Vidék.

Nagy-Károly, szept. 8.

Csóka győri szintársulata a vidék legjobb szintársulatainak egyike. — Káldy Mariska, Lévay Sárka, Csiszér, Radó Rózsika, Bothlen László jobban állják meg helyüket mint a pesti hírlapírók által jelesen felfújt sok más színész. Igen természetes ezek után, hogy N.-Károlyban nem tetszenek. A színház üres, de még a korezmák is üresek pedig ezek máskor hangzanak a vigságtól, mivel a kiállítás mindent elnyel.

Az erdői néppárti gyűlés ellenrendezői barátságos vacsorát tartottak a színház pajtájában, éltetve egymást, hogy sikerült felültetniük a vidék kálvinista híveit a Kossuthista frázisokkal.

A tisztelt hazafiak egytől-egyig telivér pecsovies mamelukok, kik Kossuth Ferkóéknek legfeljebb abban az esetben szánnak egy-egy kerületet, ha kormánypártit nem lehetne abban megválasztani. Mert hát jobb ma egy titkos kormánypárti függetlenségi, mint holnap egy határozott ellenzéki, legyen az akár Apponyi, akár Ugron, akár Zichy pártjához tartozó. A vacsora társaság tagjai emelkedett hangulatban, de nem fölemelt fejekkel távoztanak.

A nagykarolyi kör egyetemi ifjai f. hó 19-én műkedvelői előadást tartanak a nyári szinkörben. „Ó az oka” és az „Esernyő” kerülnek színre. Nagyon szép, de impraktikus vállalkozás Csóka szintársulata után. Aztán azokkal a műkedvelői előadásokkal torkig van már a publikum. Iskolák, egyesületek, körök, magántársaságok, óvodák műkedvelői képtelenségekkel igyekeznek figyelmet kelteni. Valami újabbat, jobbat!

A Kőlesey-szobor esakugyan a várkert sarkába leszen felállítva olyképpen, hogy az országut legkeskenyebb részére tereltek a publikum s a szobrot környezéssel együtt a grófi parkhoz esatolják. Hát biz ez nem csinos, sem nem praktikus felállítás. Az idegen azt fogja hinni, hogy magán kertnek disze a szobor, a közönség meg kénytelen lesz a vásártér legforgalmasabb sarkán összeszorított uton szorongani, mert az eddigi közlekedő utat a szobor és park között elzárják.

Ungvár város tisztikara a napokban tartott tisztújító gyűlésén következőleg alakult meg: polgármesterré az egyedüli jelölt, Lüleý Sándor választott. Nagy mozgalmat idézett elő az ügyészi állás betöltése, melyre két pályázó Mocsáry Géza és Ivántsý László dr. jelentkezett. Titkos szavazás útján a küzdelem az eiőbbi győzelmével végződött. Nem kisebb érdeklődés mellett választották meg a közigazgatási tanácsost Mihalkovics Sándor, az adóügyét Gara István, s a rendőrtanácsost Markovszky Sándor személyében. Katonaügyi tanácsossá az egyedül pályázó Schmelz Emil kiáltatott ki. Számvevő Saáger Bertalan, pénztáros Gulácsy Ignác, ellenőr Cserniczky Ede, közgyám Katona Samu, útmester Klein Andor lett. A tisztelőbeli árvaszéki ülnöki állásokra: Reismann Bertalan elnökhelyettség, Fincicky Mihály. Farkas Ferenc és Molnár Mór dr. szavazó ülnökökké választottak.

A régi gymn. épületet Fireczák Gyula püspök a vall. és közokt. miniszter-től 6000 frtért megvette kulturális célra.

Közóhaj, hogy az épület gör. kath. tanítónő-képző intézette alakíttassék.

Munkács. A honvédegyelet választmány a f. hó 1-én Deresényi László kir. tanácsos elnökle alatt gyűlést tartott, melyen utasítva lett az elnökség, hogy a kedvezményes jegyeket és igazolványokat szolgáltatassa ki azok számára, kik a f. hó 12-én Budapesten tartandó országos honvédegyülésre utaznak. A küldöttség vezetésére Ekkel György egyl. alelnök kéretett fel. Az 1848/9. honvéd létszámba Keresztes László, Péntek István. Tóth István, mint tizedesek, Orosz András, Molnár János, Gaál Béni mint közvitéztek fel lettek véve.

Nagy-Majtény. Haugg Leo, nagymajtényi plebános, Haugg Hermína, Haugg Emil, Haugg Kamill és Förster Jozefin mélyen szomorodott szívvvel jelentik a saját, valamint a széleskörű rokonság nevében a felejthetlen szeretett anyának, illetve testvérnek és rokonnak Özv. Haugg Jánosné sz. Förster Anna folyó évi szeptember 4-én, reggel 8 órakor hosszas betegség és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után életének 76-ik évében történt elhunytát. A boldogultnak hült teteme f. évi szeptember hó 6-án d. u. 3 órakor fog a nagymajtényi lelkészi lakban beszenteltetni és a közsírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig folyó hó 7-én reggel 7 órakor fog a nagymajtényi plebaniatemplomban a Mindenhatónak bemutatatni. Kelt Nagy-Majtényban, 1896. szeptember 4. Áldás és béke hamvaira!

Nagy-Somkut.

Van szerencsém szives tudomásul adni, hogy a nagy-somkuti r. k. új templom megáldása nem szept. 13-án, miként a meghívókon jelezve van, hanem 20-án d. e. 10 órakor lesz. Dunay János r. k. lelkész.

A czégény-matolcsi Szamos-átmetszés mult. hó 30-án lett megnyitva. Bertalan Alajos min. osztálytanácsos. Paksy József műszaki tanácsos, Nagy László várm. alispán és mintegy ötezer főnyi közönség gyűlt egybe az ünnepélyes aktusra. Miután Némethy műszaki tanácsos megmagyarázta a mű részleteit a két méteres töltés, mely a régi és új Szamost elválasztotta, dinamit töltényekkel felrobbantattott. Az új meder, mely Czégénytől indul s Matolcs alsó szélén folyik a Szamosba, csak 7-6 km. hosszú, holott a régi 22 km. volt. Fülöp, F. Darócz, Géberjén és Matolcs községek közeléből eltávozott a szőke folyó, mely néha oly rettegésben tartotta a lakosságot. A megnyitás után F. Gyarmaton 40 területű bankett volt.

Barlafalu. Alulírottak az összes rokonság és Barlafalu gk. anya s Barlafalu fiiók-egyházközség nevében fájdalomtól megtört szívvvel tudatják a legjobb férjnek, forrón szeretett apának, gyermeknek s lelkipásztornak Katoka Zsigmond barlafalusi gk. lelkész, ez. alesperes, vármegye bizotts. tagnak, folyó hó 4-én reggeli 4 órakor, életének 51-ik s lelkipásztorkodásának 27-ik évében törfönt gyászos elhunytát. Az Isténben elhunyt hült tetemei folyó hó 6-án délután fél 3 órakor fognak örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 7-én fog a megboldogult lelki üdvéért szolgáltatni. Áldott legyen emléke! Katoka Zsigmondné sz. Lázár Mária, felesége. Katoka Mária leánya. Özv. Katoka Lászlóné sz. Terebssy Magdolna anyja. Özv. Lázár Istvánné sz. Szabó Julia.

Hazánk.

Ugron Gábor és a szocialisták.

A dunapataji szocialisták várva-várták Ugron Gábort, a kit szinte a maguk apostolának tartottak, mert azt hallották róla, hogy rokonszenvez a szocializmus törekvéseivel. A képviselőjelölés után tisztelegtek is nála a függetlenségi párt elnökének, Bán Sándornak a házában. Ugron szívesen fogadta őket, de a helyett, hogy a szocialista apostolok igéit hirdette volna előtük, oly szépen beszélt nekik a hazáról, a vallásról és a családi élet boldogságáról, hogy könyes szemmel hallgatták valamennyien. — A haza! Tudják-e önök, hogy mit jelent ez a szent szó? Önök azt mondják, hogy nincs haza, én azt mondom, hogy van. Ez a mi drága Magyarországunk, a melyet Istén és őseink erős karja ezer éven át föntartott s újabb ezer évig, nem ezer évig, hanem örökkön-örökké, az idők végéig fönn fog tartani! Önök azt is mondják, hogy nem kell vallás. Én azt mondom, hogy igenis kell. A vallás az alapja az államnak, a társadalomnak és az emberiségnek. Mindegy az nekem, hogy kinek milyen a vallása. Csak egy Isténben higgyen és reméljen. Önök a családi életre sem adnának semmit, én pedig ezt mondom, hogy a boldog családi élet ápolása a vallásssággal együtt az első feltétele minden ország főállásának. Nagyon kérem önöket, kedves barátaim, vessék ki fejükből azokat az örült eszméket, amelyekkel sem Istent, sem hazát, sem vallást, sem családot nem ismerő lelketlen jött-ment emberek telebeszéltek. Ugron oly szépen mondta mindezt, hogy a szocialisták sirva néztek egymásra s megfogadták, hogy ezentul meg se hallgatják a szocialista agitátorokat.

Merénylet a kereszt ellen. „Ünnepeley” volt Ós-Budavarában, és pedig nemcsak afféle közönséges multság, hanem felémelt belépti-díjak mellett valóságos „műelvezetet” nyújtott a vállalat derék igazgatósága a budapesti közönség ama részének, a mely a városligeti bünbarlangot még meglátogatja. Bemutatták rögtönözött pódiumon a zene és ének művészetében tündöklő „kóser” esillagokat, mire körmenet következett. Elöl valami svábbanda harsogtatta legszebb indulóit, majd négy lovas, köztük két feltűnően takarékosan öltözködött „hölgý” következett, utánuk egy ugynevezett diszkocsin a sötét származású nők egynehány tucatzja ugyancsak a rendes körülmények között mulhatatlanul szükséges ruhadarabok hijján. És e koesi után lépdéglélt nagy büszkén a derék igazgatóság „legkitünőbb” eszméjének megtestesülése, egy jezsuita testvérnek öltöztetett kajlalábu zsidógyerek keresztrel a kezei között. A minő aljas az eszme, oly tüntető éljenzéssel fogadták a lipótvárosi polgárok, az igazgatóság fényes tehetségeinek eme újabb tanujelét. A keresztet vivő vigécz nyomában ugyancsak tizenkét jezsuita öltözetbe bujtatott héber ifju haladt, a kiket az egybegyűlt zsidóság „Éljen a néppárt!” felkiáltással fogadott. Ezek után a menet többi kocsija haladt, megrakva a legszemérmelenebbül öltöztetett dámákkal, végül pedig egy másik sváb zenekar. Érdekes, hogy ez a körmenet. ugyszólván hatósági asszisztencia mellett ment végbe, mert a rend érdekében künlévő rendőrségi felügyelő a menet előtt haladt rendőreivel annak egész útjában. Természetesen annak az urnak semmi kifo-

gása sem volt a szent jelvény meggyalázása ellen. Bizony, bizony a Goldstein Számik büntetlenül tiporják sárba a kereszténység legszentebb hagyományait, a vidéki zsidóság államunk czimerét és zászlóját gyalázza meg és méltóan sorakozik ezek mellé a már is félig elkracholt városligeti büntészek jeles igazgatósága. Bukás lesz a vége így is, úgy is.

Fordulat? Egy erdélyi alispán megveti a Stomfán és Nyitrán remekelt szolnokdobokai rendszert (pedig az erdélyi!), hanem inkább szép esendesen, bizalmas levelek által iparkodik visszaretenteni a megyéjében lakó néppárti papokat attól, hogy nyíltan is szervezzék a megyében a néppártot. A levél egy ottani kath. paphoz van intézve és szószerint így hangzik: „... aug. 5. Kedves barátom! Tudom, ma valami elintézni valótok van. Én durva kézzel az ilyen dolgokhoz nem szoktam hozzányulni, azért arra kérlek, fontoljátok meg jól, mit lesztek teendők, nevezetesen, ne üljetek fel Molnár János ur incselkedéseinek. Könnyű neki, gazdag kanonok, de ti szegény papok vagytok! A világ felfordulhat, de az állapotok maradnak régiak. Ha jól összeveszünk, mi érezzük annak a súlyát, sem titeket, sem minket magasabb állásba nem helyeznek, hogy kibéküljünk. A 48-as eszméknek mindig van létjoga, de a népuralomnak nem lesz soha, ez kever leghamarabb forradalomba, annak pedig végeredménye még mindig békó volt.” — Az „A—ny.” erre megjegyzi: Magát a levél tartalmát nem kritizáljuk. A figyelmes olvasó, a kinek még együtt vagyton mindaz öt érzeke, a levél elolvasása után magára is rájön arra a konkluzióra, hogy a levélíró alispán ur nagyon szeretheti ugyan a papságot és a békét és szent borzalommal fél a „gazdag Molnár János „kanonok” (1) incselkedéseitől”, de lelkiismereti és politikai függetlenség, valamint politika és lojalitás, no meg józan gondolkodás dolgában egy kissé rászorulna még felnőttek oktatására.

Az olesó újrend. Krassó-Szörény-megye közigazgatási választmánya a múlt héten ülést tartott, a melyen Litsek alispán az adófizetőket érzékenyen érintő s az újrend olesóságát ad absurdum vezető javaslatot nyújtott be. E javaslat szerint Krassó-Szörény-megyében nem kevesebb mint 54 új segédjegyzői állás volna kreálendő, a kik mindnyájan az anyakönyvvezetéssel volna megbizandók, mert a jegyzők maguk e teendők végzésére nem érnek rá. Az 54 új állás évi költségei 19,660 frtra ragnának, úgy hogy Krassó-Szörény össze-vissza 48.300 forintot fizetne saját zsebéből az „olesó” újrendhez. Az alispán javaslata a belügy-miniszter elő fog terjesztetni s több mint bizonyos, hogy jóvá fog hagyatni. Vajjon nem jobb volna-e ezt a 48.300 frt a szegény iskolaügyre fordítani?

Mit akar a szociáldemokrata párt? A magyarországi szociáldemokrata párt a magyar néphez Testvérek! megszóítással választási kiáltványt intézett, a melyben a program kifejtésével felszólítja a választókat, hogy a szociáldemokrata jelöltekre szavazzanak. A program főbb pontjai: Mit akar a szociáldemokrata párt? Először is általános, egyenlő, közvetlen és titkos választási jogot minden 21 évét betöltött férfi és nő részére. 2. A törvények közvetlenül a nép által hozassanak, vagyis minden törvény felett szavazzon le a nép, akarja-e, vagy sem. 3. Az állandó hadsereg helyett a nép fegyvereztessék fel. 4. Azt követeljük, hogy mindazok a törvények és rendeletek törül-

tessenek el, melyek a vélemény szabad nyilvánítását, a nép egyesülését és gyülekezését korlátozzák és megakadályozzák. 5. A válás nyilvánították magánügynek, az állam övédelmei tehát felekezeti célokra ne használtassanak fel. 6. Állami iskolákat akarunk annyit, hogy minden tanköteles gyermek oktatásban részesüljön. Ennélfogva az oktatás ingyenes legyen, sőt a tanulókat az állam lássa el tanszerekkel. 7. Követelünk ingyenes jogvédelmet és ingyenes igazságszolgáltatást. A bírakat maga a nép válaszsza meg, a halálbüntetés töröltessék el, mert gyilkolni még az államnak se legyen szabad. Követeljük továbbá nyolczadszor, hogy betegség esetén ingyen részesüljön orvosi kezelésben és gyógyszerekben a nép. 9. Követeljük, hogy a mostani adórendszer helyett fokozatosan emelkedő jövedelmi adó állapítottassék meg. A kinek csak annyija van, hogy abból csak a legszükségesebb kiadásokra telik, az ne fizessen semmi adót, de akinek több jövedelme van, az fizessen fokozatosan mindig többet. Ez az egyetlen igazságos módja az adózásnak és e mellett meg kell szüntetni minden közvetett (fogyasztási) adót, vámot és illetéket. Mindezek után követeljük védelmet a munkának. a) A napi idő 8 óránál hosszabb nem lehet; b) 14 éven aluli gyermekek munkába nem alkalmazhatók; c) az éjjeli munka eltiltása mindazok az iparágaknál, a melyek természete ezt feltétlenül szükségessé nem teszi; d) hetenként legalább 36 óráig tartó munkaszünet minden munkásnak stb. stb. Azonkívül követeljük, hogy a mezőgazdasági munkások és cselédek az ipari munkásokkal egyenlőknek tekintessenek, a mostani cseléd-törvény töröltessék el s a munkás védtörvények a mezőgazdasági munkásokra terjesztessenek ki.

Egy milleniumi torony összedőlt. Fehér Ipoly pannonhalmi főapát a millénium emlékére restauráltatta a pannonhalmi várfal délnyugati szöglettoronyát. A minapi ezredéves ünnepen sokan nézték kedvteléssel a vajdahunyadi vár déli tornyához hasonló új tornyot, szebbé és festőibbé tette az ódon épületet. Most ez a restaurált torony, nagy robajjal összedőlt. Valószínű, hogy a régi falakra épített torony-sisak sulya volt oka a katasztrófának, mely ember életben — szerencsére — nem tett kárt.

A hős — Kinizsi emléke. Mátyás király hadvezére, a magyar hősmondák népszerű alakja, Kinizsi Pál, maradandó emléket nyer a budavári koronázási templomnál. A hagyomány szerint, mikor Mátyás király idejében, az általa épített és róla elnevezett templom-torony hegyébe a szokásos keresztelését föltették, Kinizsi Pál annak megerősítésére egyet ütött a tetejébe, még pedig oly nagyot, hogy nemesak a torony, de a hozzá épült templom is azonnal öt lábnyi mélységre sülyedt a talajba. A hagyomány szerint innen van, hogy a templom tényleg a rendes talaj alatt fekszik. Kinizsinak emléksobrot állítanak most a bpesti Mátyás-templomban. A három méter magas bronzszobrot a Mátyás-torony mellett levő, ugynevezett lépcsőtorny tetejébe állítják. Eleinte óraművel akarták egybekötni, úgy, hogy minden óraütésnél az óraszámot pengő sarkantyúival kibokázta volna. De elvitték az órát is s így éretlen terv meghiusult.

Gyógyszerész kisasszonyok. A nőemancipáció ismét egy lépéssel megye előre. Alig egy évvel ezelőtt engedték meg, hogy a nők is léphetnek orvosi pályára Magyarországon. Minap ismét érdekes leirat érke-

zett le Biharmegye és Nagyvárad törvényhatóságához. A vallás- és közoktatásügyi miniszter tudatja, hogy a király ő Felsége megengedte, miszerint a nők is léphetnek gyógyszerészi pályára, az erre vonatkozó szabályrendelet épségben tartása mellett; — természetesen, ha a gyógyszerészgyakorlók felvételére kijelölt előképzettséget igazolják, éppen úgy, mint a férfiak. Az engedélyt azonban, az illető törvényhatósági főorvos véleményének meghallgatása mellett a vallásügyi miniszter adja meg.

A szocializmus a hadseregben is egyre jobban terjed, különösen az alföldi ezredekben. A szegedi 46. gyalogezredhez az idén besorozott újonczok közül — mint nekünk írják — 30 újoncz vallotta magát szocialistának, egy másik ezrednél pedig 46 jelentette, hogy szocialista. Egyes katonáknál szocialis füzeteket találtak s menten elkobozták tőlük. A katonai hatóság úgy igyekszik elejét venni a szocializmus terjedésének, hogy a szocialista katonákat különféle ezredre osztja be.

Öszinte szavak. A zsidó „Neutraer Zeitung” egyik legutóbbi számában hitsorsosainak politikai magatartását következő jellemző sorokban mutatja be. „A zsidók, illetőleg azoknak nagy tömege, épp oly kevésbé liberális, mint klerikális, a zsidók egyszerűen szólva opportunisták; mint a néprajzilag és hitfelekezeti rájuk nézve idegen nagy népek között szétszórt kisebbség, saját védelmének érdekében mindenkor a fenálló hatalomhoz esatlakoznak, mely a közrendet, vagyonuk és személyök biztonságát garantirozza. Szünjünk meg végre valahára más mérték szerint elbírálni a zsidók politikai magatartását, mint az ország többi polgárait. A múltébb zsidó még csak tud valamit a pártkülönbözetekről; a műveletlen zsidónak ellenben épp oly kevés fogalma van a különböző pártokról, mint a hasonló műveltségi foknál álló keresztény iparosnak vagy keresztény parasztnak; ösztönszerűleg csak védelmet keres a századokon át tartott üldözések és elnyomatások ismétlődése ellen. A zsidónak semmiféle igényei, pretenziói nincsenek; tökéletesen meg van elégedve, ha békében hagyják és ha egyikben vagy másikban némi pretenzió támad — ez jobbra csak a „financzbarók” köreiből észlelhető — ebbeli igényeiben annyira szerény, (?) hogy megelégszik, ha nyílt utcán, de természetesen hitsorsosainak szemeláttára, a szolgabíró kezét szorít vele, a mely alkalommal egyuttal valószínűleg valamely olesó kölcsönnek az ügyét is lebonyolítják egymás között.” — Ezek aztán öszinte szavak; a jellemzés tárgyhiű, és mert illetékes tollból származik, el is kell fogadnunk.

Megszűnt a tihanyi visszhang. A Balaton-vidéknek legismertebb természeti tüneményét, a híres tihanyi visszhangot többé nem fogják hallhatni, mert megszűnt. Egy meggazdagodott földesur kegyeletből ez iránt a gyönyörű hely iránt, a hol gyermek éveit leélte, nyári lakot épített a templom közelében, de véletlenül oly szerencsétlen helyre, hogy a visszhang utját teljesen elzárván, a visszhangot lehetlenné tette. Az igaz, hogy az új palota lebontása esetében a visszhang újra hallható lenne, de gondolni sem lehet arra, hogy az új épületet lebontsák, mert 32.000 frtba került. Nagy veszteség ez az egész Balaton vidékre, mert egy érdekes kirándulóléhelytől fosztották meg. A tihanyi visszhang annyira csodaszamba ment, hogy évente felkeresték külföldiek, sőt maga Ste-

fánia főhercegnő is átrándult Tihanyba, mikor most néhány hetet töltött Balaton-Füreden.

Árpádkori sírok. Bihar megyében Ártándon Plathy Miklós földbirtokos telkén homokásás közben Árpád korabeli sírokra bukkantak, a hol is emberi és ló esontokon kívül találtak egy zablát, 3 drb lókantárra való arany veretű rózsát, egy darab kengyel vasat, egy darab nyilvesszőt, s több apró arany karikát. A talált tárgyakat összehasonlították a Magyar nemzet története című műben rajzban bemutatott Árpád-kori leletekkel, s azok teljesen megegyeznek a találtakkal. A tulajdonos most folytatja az ásást, remélve, hogy még több érdekes tárgynak fog birtokába jutni, melyeket a nagyváradi múzeumnak szánt.

A II-ik magyar gazdasági kongresszusra való jelentkezés határideje f. hó 10-én lejár. Tisztelettel felkértem tehát mindazok, kik e kongresszus iránt érdeklődnek, hogy bejelentésüket igyekezzenek a lejárat határidő előtt a rendező bizottság irodájában Bpest, IX. Lónyay-utca 7. sz. teljesíteni, mert különben a rendező-bizottság nem lesz azon helyzetben, hogy a kilátásba helyezett kedvezményeket a később jelentkező tagoknak is megszerezhesse.

A gőzkazánfűtők tanfolyama az állami ipariskolában (Budapest, VIII. ker. Népszínház-utca 8. sz.) október hó 1. napján nyílik meg s november hó közepéig tart. A beiratások szeptember hó 13-tól szeptember hó 26. napjáig tartanak. A tanfolyam tantárgyát képezi a különféle rendszerű locomobil és stabil gőzkazánok szerkezetének megismerése és kezelésének begyakorlása. Tanulókul főlvetetnek a 18. életévüket betöltött, olvasni tudó önálló lakatosok, kovácsok, ezek segédei, a fémek feldolgozásával foglalkozó gyárak főbb munkásai s olyan napszámosok, a kik már foglalkoztak a kazánok körüli teendőkkel. A felvételre jelentkezők erkölcsi bizonyítványt tartoznak előmutatni s azok, a kik ninesenek munkában, munkakönyveiket mutatják be; a kik pedig munkában vannak, munkaadóiktól bizonyítványt hoznak arról, hogy mióta és milyen szakban dolgoznak. A tandíj 3 forint. Vidékiek a tandíj és a bizonyítványok beküldése mellett levélben is jelentkezhetnek.

Külföld.

Egy ország a bankrott szélén. Szerbiában a pénzügyi helyzet napról-napra rosszabbodik. Az állampénztárak üresek. A belgrádi államhivatalnokok a múlt hó óta nem kaptak fizetést. Sokkal rosszabb azonban az ország belsejében levő hivatalnokok helyzete, kik már harmadik hónapja nem kapják meg fizetésüket. A katonai akadémiái végzett növendékek nem lépnek a hadsereg kötelékébe, mert a hadügyminiszter nines azon helyzetben, hogy az előirt 300 franknyi felszerelési költségeket kiutalványozhassa számukra.

Az új életmentő. A Pasteur-intézet Párizsban ismét diadalt aratott. Az elhunyt mester egyik tanítványa, egyik legtehetségesebb apostola, Yersin dr., a jónövű orvos és bakteriológus az általa feltalált pestisszerű kórokozóval, a borzalmas betegség hazájában, a beoltások egész sorát végezte a pestis betegekben és ugyszólván minden esetben gyógy-sikert ért el. A rendkívüli jelentőségű hirt

az orvostudományok akadémiájában, Monod Henri dr., a belügyminisztérium közegészségügyi felügyelője, a napokban közölte az illusztris társasággal. Alig fejezte ezt be Monod tanár, felállt Brouardel tanár, hogy még szenzációsabb hirt közöljön. Brouardel Yersin dr.-tól táviratot kapott, a melyben azt közli, hogy Monodhoz intézett levelének elküldése óta még másik huszonhét pestisbeteget folytatva a beoltási kísérleteket és huszonöt esetben teljes eredményt ért el, vagyis a már elveszetteknek hitt betegek Yersin gyógyszerumának életüket köszönhették és már teljesen felépültek. Ha meggondoljuk, hogy a pestis 95 százalékát ragadja el áldozatainak, Yersin találmánya bizvást mondható ama tudomány egyik leg-szebb diadalának, melylyel Pasteur és apostolai oly szép sikereket értek el.

Közgazdaság. Háztartás.

A borhamisítás ellen. Egyik előkelő gazdasági testületünk feliratot intézett a kormányhoz ama tühnetlen állapotok rendezése végett, melyet a bortermelés és borkereskedés terén tapasztalni lehet. A felirat elmondja, hogy a hazai borkereskedés javulásnak indult, s az olasz borbehozatal a magyar szőlők folytonos rekonstrukciójával párhuzamosan egyre esökken, és így kilátás van arra, hogy a magyar borok régi hírnevüket ismét visszaszerzik, ha a kormány oly rendszabályokat fog alkalmaztatni, melyek a borhamisítást lehetetlenné teszik. Mert még mindig tapasztalható, hogy vannak borkereskedők a külföldön, a kik különféle hamisítványokat magyar borok elnevezése alatt hoznak forgalomba, és ezzel a magyar borok renomóján esorbát ejtenek. A szőlők felújításával kapcsolatban és a várható nagyobb termésekre való kilátással oda kellene hatni, hogy mindazokban az országokban, a hol a magyar kelendőség várható, a kormány minta borrhaktárakat állítson fel. Erre annál is inkább volna szükség, mert a külföldiek ninesenek tájékozva a hazai bortermelés jelenlegi állapota felől s azt hiszik, hogy Magyarországon már bor nines, s a mi magyar bor név alatt jön forgalomba, az mind hamisítás. Így vagyunk például valamennyi külföldi fűrdőhelylyel, a hol bármily más ország bora kapható, csak magyar nem, épen azért, mert egy pár kereskedő magyar faji borok elnevezése alatt hamisítványokat szállított s ezzel a magyar borokat diskreditálta. Valóban helyén volna, hogy az ily szédelgő üzletekkel foglalkozók neveit kikutassák és közhírré tegyék. De mindenek előtt szükséges, hogy először az országban csináljunk rendet, mert egy oly törvény, mint a mü bor törvény, csak akkor ér valamit, ha szigoruan végrehajtják, már pedig köztudomású tény, hogy e törvény mindeddig végrehajtva nines s legkevésbé törődnek vele a közigazgatási hatóságok, a melyeket az ellenőrzési jog megillet.

A selyemtenyésztés előmozdítása. A földmivelségi miniszter, az alsóbb néposztály egyik jelentékeny keresetforrásának a selyemgubótenyésztésnek nagyobb elterjedése, valamint az ország, különösen pedig a délvidék szederfaállományának szaporítása czéljából, elrendelte, hogy a kincstári erdőhivatalok a szederesemetéket, a szegzárdi selyemtenyésztési felügyelőség részére ingyen boesássák rendelkezésre. A szegzárdi selyemtenyésztési felügyelőség, mely már eddig is

évenként mintegy 1 1/2 millió szederesemetét osztott ki, ugy magánosoknak, mint különösen községek részére, ezental fokozott mérvben lesz képes a szederfaszükséglet pótlásáról gondoskodni, s remélhető, hogy ezen intézkedés a selyemtenyésztés fejlődését, valamint elterjedését jelentékenyen fogja előmozdítani.

A söradó eltörlése érdekében.

Köztudomású dolog, hogy míg Ausztria évenkénti sörtermelése túlhaladja a 16 millió hektolitert, addig Magyarországon a sörtermelés alig tesz ki másfél millió hektolitert. E hátramaradás oka kétségtelenül az a horribilisan magas adó, a melylyel sörtermelésünk és fogyasztásunk van megterhelve és a mely összevéve hektoliterenként 7 frt 60 krt tesz ki, holott Ausztriában csupán 2 frt 60 kr termelési adó fizetendő. Ha tekintetbe vesszük, hogy Magyarország az egész kontinensen a legnagyobb söradót fizeti és ennek folytán minálunk a sör, nem ugy, mint más országokban a közönséges élelmi cikkek közé tartozik, hanem drágaságánál fogva inkább luxuscikké vált, a súlyos adóteher pedig a kisebb sörgyárak egy részét, nevezetesen a felvidéken, üzemük beszüntetésére kényszerítette. Ezen ok miatt, a beszüntezéshányai kereskedelmi és iparkamara feliratot intézett a kormányhoz, melyben kijelenti, hogy a tervezett adóemelés csakugyan megvalósíthatnák, az összes vidéki kisebb sörfőzők föltétlenül tönkre mennek, mert ezek csakis olesó sörgyártásra vannak utalva, olesó sört pedig a jelenlegi adórendszer mellett előállítani nem lehet. Ezért a kamara az adó felemelés tervét helyteleníti sőt a söradó teljes megszüntetését kívánja.

Irodalom.

— **A nemzetközi gazdasági kongresszus** alkalmából időszerű cikket olvasunk a Magyar Gazdák Szemléjében a buza folytonos árhanatlanlásának okairól. A cikket Bernát István az ismert gazdasági szakíró írja. Érdekesen fejtegeti, hogy az árhanatlanlásnak nem a túltermelés az oka, mert ilyen tényleg nines hanem a börzei határidő-játék papiros-buzával, illetőleg az üzletek buzában — de buza nélkül. Ennek a veszedelemnek az ellensúlyozásával föltétlenül szükségesnek tartja az aranyvalutával szemben az ezüst értékének helyreállítását és a különbözőzeti üzletek eltiltását. Hivatkozik az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Magyar Gazdaszövetség álláspontjára, melyek a börze reformja ügyében kidolgozott emlékirataiban egyértelműen állást foglalnak a különbözőzeti üzletek ellen s azoknak mielőbb való eltörlését sürgetik, — s a német birodalmi tanácsra melynek többsége csak nem rég szintén a teljes eltörlése mellett nyilatkozott. A Magyar Gazdák Szemléje legutóbbi füzetében figyelemre méltó cikket ír még dr. Csillag Gyula egyetemi tanár a gazdasági eseléd-ügyről és a munkás- és eselédbiztosításról — Bálint Imre pedig a tőzsde reformjáról. A folyóiratot a Magyar Gazdaszövetség adja ki s tagjainak a kik évi hat forint tagsági díj fizetésére kötelezik magokat, ingyen küldi.

Szerkesztői üzenetek.

K. C. B. Midőn levelét vettük, sajnálatunkra a küldemény már nem volt meg, így vissza sem szolgáltathattuk.

S. J. Levél megy.

Különfélék.

Az emberi élet veszedelmes korszakai. A tapasztalás tudománya szerint az ember kritikus korszaka az 1., a 32. és az 54. esztendő. Ezekben az esztendőben hal meg legtöbb ember. A ki az első éven átesett, annak alapos kilátása van arra, hogy eléri a 16 évet és nagyon valószínű, hogy a 32-iket is. A ki a 32. éven szerencsésen átgázolt, az minden valószínűség szerint megéri az 51-iket is. A ki a 32-ik évet meghaladja, az valószínűleg él még néhány (bár nem sok) esztendőig. A legkedvezőbb életkor tehát a betöltött első 16-ikig s a 32-ik esztendőig tart. Aránylag kedvezőtlen életkor a 16-32-ik és az 51-82-ik esztendő. Bámulatos az életképesség hirtelen gyarapodása a 32-ik és 53-ik esztendőben és hirtelen hanyatlása az 55-ik esztendőben. Mintha a bennünk működő életosztón a veszedelmes szirtek, a 32-ös és 52-es számok leküzdése után büszkén és erejének tudatában fölegyenesednék és mintha az annyira kedvező 54-ik esztendő lemorzsolása után lankadtan, kimerülten hanyatlanék vissza. De más részről ne felejtjük el, hogy átlagos számokról van szó; az egyes ember élete, a melyre netalán e számokat alkalmazni akarunk, esetleg egészen más viszonyokat mutat. Ez azután kivétel. De azok a legnagyobb és legkisebb számok a szabályt képviselik. E szabály szerint a 16-ik, 32-ik és 54-ik életév az emberi életet öt, egymástól határozottan elválasztott korszakra osztják. A 16-ik évig tart a gyermekkor, a 17-től a 32-ig az ifjúság, a 32-től az 51-ig a férfikor, az 54-től a 82-ikig az öregség kora, azon túl pedig az aggkor.

A koresmagyűlölők. Jowa állam koresmagyűlölői egy eredeti tervet gondoltak ki az általuk annyira gyűlölt koresmárosok és vendéglősök kipusztítására. Miként Newyork államban, hasonlóképen Jowában is van egy törvény, mely a templomtól és iskolától 300 lábnyi kerületben eltiltja a koresmákat. Ezen törvényre alapították a koresmagyűlölők tervüket. Remsenben, mely faluban igen sok a mértékletesség barátja, kerek asztalra templomot építettek és ezt a nagyvendéglő közelébe tölték. Azt remélik, hogy a vendéglőt üzletének becsukására kényszerítik. Amint ez más helyen akarna megtelepedni és italmérési engedélyért folyamodnék, a templom oda is követi őt s neki ismét tovább kell vonulnia. Ezen programot mindaddig akarják folytatni, míg a vendéglős feladja a küzdelmet, a községet elhagyja. Ezután a borgyűlölők új áldozatot keresnek maguknak, mivel majd hasonló módon elbánhatnak. De hátha szép tervük nem sikerül és a vendéglős is kerek asztalra állítja patikáját!

Egy találó válasz. Condé herceg egykor a szt. Szulpice templomba ment. Mellette egy fiatal papnövendék térdelt, kinek szerénysége és áhitata a hercegnek nagyon megtetszett. Ennek a seminaristának igen tudós egyénnek kell lennie, így gondolta magában a herceg; mert a tudomány és az ájtatosság többnyire együtt járnak. „Abbé ur”, kérdezte a herceg, „mit tanulnak önök a szemináriumban?” A kérdezett nem válaszolt. A herceg azon hitben, hogy ő nem értette, ismételte kérdését, anélkül, hogy választ kapott volna. A herceg fel nem hagyott kérdésével és harmadszor

megszólította a papnövendéket: „Abbé ur, mire tanítják magokat a szemináriumban?” Erre a klerikus felemelte a fejét és nyugodtan szólott: „Arra tanítják, hogy a templomban hallgatni kell.” — „Fogadja legőszintébb hálámát abbé ur, megszivelem e leczkét és ahhoz fogom magamat tartani,” mondá a herceg és lehajtott fejjel áhitatosan kezdett imádkozni.

A női kétséghez. A legutóbbi számadatok szerint Londonban 360,000 nő különféle üzletknél van alkalmazva, kik között 60,000 mint irodai hivatalnok szolgál. Würtemberg fővárosában Stuttgartban nem rég tartott kongresszuson Dr. Wagner Adolf tanár, a berlini egyetem rectora igen kedvezően nyilatkozott a nők tanulmányairól. A nőknek az előadásokon való részvétele által semmiféle visszasságok nem merültek fel, sőt a hangulat igen javult. A nők kiváltképpen szorgalmasok és buzgók. 40 szemináriumi hallgató közül volt egy nő, ki valamennyi között a legügyesebb, legokosabb és legműveltebb volt. „Ezen tapasztalatok nyomán állíthatjuk,” úgy végezte be a tanár előadását, „hogy a nőknek a felsőbb tanintézetek látogatása meg fog könnyebbíteni.” Ezen ítélet tökéletesen egyezik más tartományokban, kivált Schweitzban szerzett tapasztalatokkal. H.—s.

A vér megújítása. Párisi orvosi körökben egy gyógymód kelt nagy feltűnést, mely nem egészen új ugyan, de az utóbbi években alapos tanulmányozás tárgyát képezte. A gyógymód a következő: képzeljünk egy urémiás beteget, kit heves göresök lepettek meg. A halál minden pillanatban várható azoknak a mérgező anyagoknak következtében, melyek a helyett, hogy kiváltak volna, a szervezetben maradtak. Ekkor az orvos megnyit egy eret, 800—1600 gramm szódaoldatot (10 százalékosat) fecskendez be s a beteg magához tér, izzadni kezd, mirigyei újra kiválasztanak, szóval a haldokló feléled. A befecskendezett oldat átjárja az összes vénedényeket, behatol a szövetekbe, majd pedig részben kiválik s kiválás közben magával ragadja a szervezetben levő ártalmas anyagokat. Több híres francia orvos nevezetes eseteket sorol fel, mikor nagyon súlyos eseteknél segített ez a befecskendezési módszer. A gyógykezelték legnagyobb része felépült s csak néhány esetben állott be a halál, de a haldoklók fájdalmai ekkor is enyhültek. Párisi kórházakban most nagyban gyakorolják az új gyógymódot, s nemsokára közzéteszik az elért gyógyulások statisztikáját.

A madarak mint időjósok. Ha a galambok valamely épület tetőzetén ülve fejüket keletnek fordítják, ezzel a legközelebb reggelre esőt jósolnak, ha pedig korán hazatérve az udvar közepén tartózkodnak, ezzel szintén esőt jósolnak. Ha ellenben csak későn térnek nyugalomra, sokáig tartózkodnak a mezőn, ez szép időt jelent. Ha a tyúk tollait felborzolja és jobban, huzamosabb ideig, mint rendszeren, hentereg a porban, ugy mindenesetre vihar van kitörőben. Ugyan csak viharra van kilátás akkor is, ha a kacsák élénk szárnycsattogással a víz alá buknak és egymást kergetik. Ha a fecskék repülés közben a földet vagy viz színét érintik, biztosan számíthatunk a közelgő zivatarra ha pedig, különösen estefelé, igen magasra repülnek, szép derült időre számíthatunk. Ha a varjak a szokottnál többet kárognak, esőt várhatunk; épen így esőt jelent az erdei bagoly kiáltozása, valamint ha a barázdabillegető az árok mentén ugrál.

Terményárak.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	6	60	6	40
Kétszeres	5	40	4	90
Rozs	4	90	4	80
Arpa	3	90	4	—
Zab	4	30	4	25
Tengeri	4	30	4	20
Kása	—	—	—	—
Fehér paszuly	5	40	—	—
Tarka	4	80	—	—
Szilva	—	—	—	—
„ füstölt	—	—	—	—
Repeze	—	—	—	—
Krumpli zsákja uj	1	90	—	—
Szalonna	—	—	—	—

Vasuti menetrend.

— Érvényes 1896. május 1 től. —

1. Szatmárról indul:

Debreczenbe: 2:47 7:16 4:00 9:14

Királyházára: 7:25 12:02 6:26 12:21

2. Szatmárra érkezik:

Debreczenből: 7:15 11:47 6:18 9:03

Királyházáról: 7:09 10:24 3:50 9:06

3. Szatmárról N.-Bányára

Indul: 6:43 7:30

Érkezik: 10:03 10:41

4. N.-Bányáról Szatmárra

Indul: 5:45 3:25

Érkezik: 8:56 6:38

Az éjjeli idő (este 6:00-tól reggel 5:00-ig) a percek jelző számok aláhúzásával van kitüntetve.

ELADÓK

kedvező feltételek mellett.

Az új törvényszéki palota közelében Bercsényi-uteza 27. és 29. számú, Várdomb-uteza 7. és Diána-uteza 4. számú házastelkek.

Ugyszinte 5 drb. egészen új utczei 2 méter magas, befelnyiló felvasalt ablak, valamint több jókarban levő félviselt tokos ablakok.

Értekezhetni lehet Bercsényi-uteza 29. szám alatt.

TÓTH ALBERT

szobafestővel.

25—2